

Ohjelman neuvottelupäivät 4.-5.5.2010 Hämeenlinnassa / työryhmät 5.5.2010

Työryhmä "Maatalouden ympäristötuen kehittäminen"

Teemakeskustelun tässä osassa käydään läpi keskeiset velvoitteet maatalouden ympäristötuen kehittämisessä. Tule paikalle kertomaan omat näkemyksesi ja vaikuttamaan ympäristötuen kehittämiseen niin vuonna 2012 voimaantuleviin muutoksiin kuin myös seuraavaa ohjelmakautta varten!

Maatalouden ympäristövaikutuksia kohtaan on paljon kansainvälisiä ja kansallisia velvoitteita (mm. vesiensuojelun suuntaviivat, vesienhoitosuunnitelmat, Itämeriselonteko, pääministerin sitoumus 10.2.2010, luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttäminen, ilmastonmuutos: maatalouden päästöjen vähennystarve -13 % vuoteen 2020 mennessä).

MYTVAS3-väliraportti on valmistunut. TEHO -hankkeesta on saatu hyviä ideoita ja loppuvuodesta valmistuu HYÖTYLANTA -tutkimusohjelma.

Ympäristötuen perustukeen on v. 2007 ohjelmaneuvotteluissa komission kanssa sovittu liitettäväksi ravinnetase vuodesta 2012 alkaen. Samassa yhteydessä tehdään myös muita tarvittavia muutoksia,

Nyt valmistelussa marraskuun 2010 seurantakomiteaan käsiteltäväksi menevät muutokset, jotka komission hyväksymisen jälkeen tulisivat voimaan v. 2012. Myös seuraavan ohjelmakauden (2014-) ympäristötukea varten kerätään ideoita, mitä halutaan pitää mukana, mitä halutaan pois, miten järjestelmää voitaisiin yksinkertaistaa?

Yleistä keskustelua

- Eriolaisen osaamisen yhdistäminen ELY:ssä tarpeen, mutta tässä on myös mahdollisuus.
- Loppuohjelmakaudeksi ei enää uusia toimenpiteitä, mutta koulutusta ja neuvontaa tulisi tehostaa. Ei liian nopeita muutoksia.
- Tukikoulutus olisi hyvä paikka kertoa erityistuista. Tietoiskuja siitä, mitä eri erityistuet ovat.
- Voisiko hakuoppaaseen laittaa enemmän asiaa erityistuista, jotta tiloille menisi niistä enemmän tietoa. Nyt viljelijät saavat keväisin paksun hakupaketin, jossa erityistuista vain puoli sivua.
- Erityistukioppaat eivät mene tiloille. Lomakkeissa voisi olla ohje, jossa ohjataan ao. oppaaseen. On paljon toimenpiteitä, joissa helpottaisi esitäytetty lista toimenpiteiden ehdoista. Lisätoimenpiteistä esim. joka kuukausi muistutustiedote tiloille, mitä pitäisi tehdä?
- Lannoituksesta tulee paljon sanktioita. Työlästä valvoa ympäristötuen ehtoja: ympäristötuki 1/5 tukimäärästä, niiden valvontaan 4/5 valvontaan käytettävästä ajasta (viljavuustutkimus, suunnittelu, lohkoittainen kirjanpito, talviaikainen kasvipeitteisyys)

Kehittämisideoita

- Sähköisen asioinnin edistäminen.
- Pitäisikö tarjota hallinnon puolesta valmiita ohjelmia ja työkaluja (esim. lannoituksen suunnittelu)?

Tukiehdot /enemmän joustoa

- Vuokrasopimus ja hallinta-aika sekä sopimusala: Miksi erityistuessa vaaditaan 5. vuoden vuokrasopimus etukäteen? Voisiko vuokrasopimuksen pituus olla hakijan riski.
- Voisiko pinta-alojen muuttumista sallia sopimuksissa joustavammin: voisi olla enemmän joustoa, jos lohkot "elävät"/vuokrapeltojen ongelma. Sopimukseen kokonaisala, oikaisuja vain ylöspäin?
- Erityistukea tulisi käsitellä kokonaisalalla. Jos pinta-ala muuttuu, sopimusta pitää muuttaa => hankalaa Pitääkö sitoja tiettyjä lohkoja vai voisiko sopimusala olla "könttä" pinta-ala? Lanta- ja säättösalaajitussopimuksissa nämä ovat jo käytössä, menettely antaisi enemmän liikkumavaraa.

- Alkuperäiseläinsopimuksiin enemmän joustoa (samantapaisesti kuin kotieläinluomussa). Voisi olla vuosittain ilmoitettava.

Tuen rakenne

- Ympäristötuessa tulisi löytää tasapaino ehtojen ja tukitasojen välillä. Ehtoja tulisi vähentää / ei lisää uusia ehtoja. Esim. perustukseen riittäisi ravinnetase ja lisäksi joitain lisäehtoja. Paljon nurmiin liittyvää, miksi pitää olla vielä suojavyöhykkeet raskailla menettelyillä?
- Jos lannoitustoimenpiteet jätettäisiin pois, ylilannoittamisen riski lisääntyy. Ympäristönhoidon pohjatason turvaamiseksi jonkalainen peruspaketti tarpeen kaikille
- Tuen maksuperuste (hehtaariperusteinen? alueperusteinen?)
- Toimenpiteiden omaksuminen vie aikansa, joten olisi hyvä, että vanhat hyväksi havaitut toimenpiteet säilyisivät mukana.
- Tukilajien määrä suuri, vähemmän olisi parempi. Mahdollisimman vähän lisätoimenpiteitä; nyt paljon nurmiin liittyviä lisätoimenpiteitä, joita voisi yhdistää
- Laaja valintaskaala erityistuissa hämmentää viljelijöitä, nyt tietämättömyydestä jää paljon sopimuksia hakematta. Erityistukia olisi hyvä niputtaa samaan pakettiin, jossa olisi valittavana alatoimenpiteenä lumoa, perinnebiotooppeja, kosteikkojen hoitoa.
- Sitoumus / sopimus - käsitteiden ero viljelijöille epäselvä, miksi pitää olla kummatkin? Myös osa sitoumuksista kohdistuu vain tietyille lohkoille eli sopimusten lohko kohtaisuus ei ole peruste. Sopimuksista tehty hallinnollisesti raskaita, pitäisi voida hoitaa kevyemmin
- Miksi suojavyöhykkeiden tulee olla erityistuki? Voisi olla lisätoimenpide?

Toimenpiteet

- Viljelijät ovat oppineet tarkennetun lannoituksen, ravinnetaseiden omaksuminen vie aikaa. Ei liikaa uusia ehtoja.
- Ei tarvetta uusille toimenpiteille, yritetään saada vanhoja läpi
- Lantatoimenpiteet ovat tärkeitä ympäristötuessa. Hevosenlanta uutena ongelmana. Lannan sijoittaminen laajalle tärkeää (lannankäytön tehostaminen, lietteen sijoittaminen jne.). Isot bioenergiailaitokset vaikeampia toteuttaa tilatasolla.
- Kasvipeitteisyys voi tulevaisuudessa olla ongelma, kun kotieläinten lukumäärä vähenee / niittojätteen käyttö?
- Vesienhoitosuunnitelmien tavoitteet ja kohdentamistarve: tilan ympäristösuunnittelu keskeinen keino (HUOM: komissio esittänyt tarkastuksessa, että viljelysuunnitelmat olisi tarkastettava etukäteen, tulisiko koskemaan myös ravinnetaseita?)
- Tulisi tarjota uusi välimuoto tavanomaisen ja luomuviljelyn välillä. Miksi tila ei luomusta luovuttuaan voisi jatkaa viljelyä ilman lannoitteita, mutta käyttää kasvinsuojeluaineita? Viljelytapa voisi rajoittua osalle lohkoille.
- Esitettiin perinneviljelyä uudeksi erityistukisopimukseksi (esim. tukea heinän kuivatukseen seipäillä maiseman elävöittämiseksi) tai liitettäväksi johonkin sopivaan.
- Lumokosteikkoja tehdään muilla, helpommilla välineillä kuin erityistuilla vrt. WWF:n kosteikot.
- Tarvittaisiin väljemmät mahdollisuudet perustaa kosteikkoja. 20% valuma-aluetta kosteikolle, voisiko ala olla pienempi? Lumokosteikot kiinnostavat. Tällaiset mahtuisivat mukaan, jos olisi könttä "maisemanhoito".

Kohdentaminen

- Toimenpiteiden kohdentamisen mahdollista jo nyt neuvonnan avulla. TEHO-hankkeessa hyviä kokemuksia.
- Tehostettu erityistukien markkinointi. Esim. Uudellamaalla on tehty paikkamarkkinointia, suojavyöhykkeet ja luomu vetävät.
- Jatkosopimuksia ei haeta. Olisiko mahdollista antaa neuvojille tietoa sopimusten päättymisestä. Jos neuvojat jalkautuisivat tilalle, he voisivat kannustaa jatkosopimusten hakemiseen ja saataisiin

sopimuksille jatkoa. Mutta neuvojille ei voida antaa tietoa (tietoturva) sopimusten päättymisestä. Voisiko tiedot tehdä julkisiksi sopimuksista?

- Raha ratkaisee, enemmän tukea mm. suojavyöhykkeille (esim. 800 e/ha, Pohjois-Suomen 350 e/ha tulisi korottaa). Tukitasot kiinnostavat.

Ennakointi seuraavaa kautta varten

- tarvitaan yleissuunnittelua (suojavyöhykkeet, kosteikot, lumo)
- Jos tulee lisää tilakohtaista neuvontaa / suunnittelua, tulee varmistaa laatu. Kartoitettava ketkä tätä voisivat tehdä. TEHOPlussan (2011-2013) kautta on suunnitteilla neuvopakoulu.
- Jos ympäristötoimien kustannukset esitettäisiin ohjelmassa, sopimuksissa ei enää vaadittaisi tätä ja suunnitelma helpottuisi.